

Практичні аспекти надання електронної публічної послуги «єВідновлення»

Віра Козіна, адвокат, консультантка Програми Ради Європи
«Посилення доброго демократичного врядування і стійкості в Україні»

Перелік використаних скорочень:

ВАНП	Військова адміністрація населеного пункту
Виконавчий ОМС	Виконавчий орган сільської, селищної, міської ради, відповідальний за розробку ПКВ
ДРП	Державний реєстр речових прав на нерухоме майно
ЕПП «єВідновлення»	Електронна публічна послуга “єВідновлення” - послуга щодо надання компенсації на відновлення окремих категорій пошкоджених об’єктів нерухомого майна, яка надається на підставі заяви, поданої в електронній формі до Державного реєстру майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів проти України, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, засобами Єдиного державного веб-порталу електронних послуг, зокрема з використанням мобільного додатка Порталу Дія
ЄДЕССБ	Портал Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва
Закон № 389¹	Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII «Про правовий режим воєнного стану»
Закон № 280	Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР «Про місцеве самоврядування в Україні»
Закон № 3038	Закон України 17.02.2011 р. № 3038-VI від «Про регулювання містобудівної діяльності»
Закон № 2923	Закон України від 23.02.2023 р. № 2923-IX «Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об’єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України»
ОМС	Орган місцевого самоврядування
Портал Дія	Єдиний державний веб-портал електронних послуг
Порядок № 380	Порядок подання інформаційного повідомлення про пошкожене та знищене нерухоме майно внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації, затверджений постановою КМУ від 26.03.2022 р. № 380
Порядок № 381	Порядок надання компенсації для відновлення окремих категорій об’єктів нерухомого майна, пошкоджених внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації, з використанням електронної публічної послуги “єВідновлення”, затверджений постановою КМУ від 21.04.2023 р. № 381
РПЗМ	Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України
ТГ	Територіальна громада

¹ Усі посилання на законодавчі акти та корисні веб-ресурси, згадані у цій публікації, інтерактивні.

29.04.2023 р. набрала чинності постанова Уряду, якою запущено механізм отримання компенсацій на здійснення ремонтів окремих видів житлового майна із використанням електронної публічної послуги «єВідновлення». Оскільки майже одночасно зі стартом цієї послуги запускається у дію Закон № 2923, який передбачає більш широкий інструментарій компенсацій за пошкоджені та зруйновані об'єкти житлового майна, і практика застосування таких механізмів ще не напрацьована, у органів місцевого самоврядування та військових адміністрацій виникла низка питань. Найбільш поширені з них будуть розглянуті у цій публікації.

Питання 1. На відновлення яких типів житлового майна можна отримати компенсацію з використанням ЕПП «єВідновлення»?

Відповідь.

Компенсація надається на відновлення таких об'єктів:

- (1) одноквартирні будинки, у тому числі відокремлені житлові будинки садибного типу,
- (2) заблоковані будинки з окремими квартирами, що мають свій власний вхід з вулиці,
- (3) котеджі та будинки одноквартирні підвищеної комфортності,
- (4) будинки садибного типу, дачні та садові будинки;
- (5) квартири (житлові приміщення) у багатоквартирному будинку (у разі, коли місця загального користування не пошкоджені),

за наявності наступних умов:

- (1) такий об'єкт розташований на території України, яка не перебуває у тимчасовій окупації та не знаходиться у зоні активних бойових дій (згідно з даними [наказу Мінреінтеграції № 309](#));
- (2) об'єкт пошкоджено внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації після набрання чинності Указом Президента України від 24 лютого 2022 р. [№ 64](#) “Про введення воєнного стану в Україні”;
- (3) об'єкт може бути відновлений шляхом проведення поточного або капітального ремонту
- (4) на момент розгляду заяви про компенсацію на об'єкти не проведено відповідного ремонту або ремонт виконано не повністю (у останньому випадку компенсація розраховується в частині, яка ще підлягає ремонту)

Питання 2. Хто може звернутися за компенсацією із використанням ЕПП «єВідновлення»?

Відповідь.

Отримувачем компенсації можуть бути:

Фізичні особи - громадяни України, які досягли 18-річного віку та подали засобами Порталу Дія, зокрема з використанням мобільного додатка Порталу Дія (Дія), заяву, за умови, що вони є власниками (співвласниками) пошкодженого об'єкта, право власності якого підтверджено.

Отримувачем компенсації не можуть бути:

- (1) особи, до яких застосовано санкції відповідно до [Закону України](#) “Про санкції” (комісія з компенсацій самостійно перевіряє це обмеження при розгляді заяви тут: <https://sanctions.nazk.gov.ua/sanction-person/>);
- (2) особи, які мають судимість за вчинення кримінальних правопорушень, передбачених [розділом I](#) “Злочини проти основ національної безпеки України” Особливої частини КК України;
- (3) спадкоємці осіб, визначених абзацами другим та третім вище, у разі, коли належний спадкодавцю об'єкт нерухомого майна був пошкоджений за життя такого спадкодавця.

Питання 3. Подати заяву на цю компенсацію можна тільки з використанням застосунку «Дія»? Механізми подачі заяв через нотаріусів, ЦНАПи чи органи соціального захисту населення, як це передбачено Законом № 2923, використати не можна?

Відповідь.

Закон № 2923 регулює інші види компенсацій. Порядок № 381, яким передбачено послугу «єВідновлення», є самостійним актом законодавства, не пов'язаним із виконанням приписів згаданого Закону.

Порядком № 381 передбачено тільки один спосіб подання заяви на компенсацію – із використанням засобів Порталу Дія (через комп'ютерний пристрій або з використанням мобільного додатка порталу Дія (Дія)).

Ця публічна послуга спрямована на максимально швидке забезпечення потреб тих громадян, житло яких потребує незначного ремонту та може бути відновлено у досить короткий строк.

Питання 4. Чи можуть скористатися послугою «єВідновлення» власники майна, яке розташоване на тимчасово окупованих територіях?

Відповідь.

Ні. Оскільки послуга направлена на швидке відновлення пошкодженого майна, її реалізація на тимчасово окупованих територіях України неможлива у зв'язку з обмеженнями, встановленими Законом України [“Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України”](#).

Так само у рамках реалізації послуги «єВідновлення» не може бути задоволена заява на відновлення майна, розташованого у зоні активних бойових дій, – через небезпечність виконання там будь-яких ремонтних робіт та високий ризик повторного пошкодження таких об'єктів.

Для компенсації пошкоджень та руйнувань для цих випадків передбачаються інші механізми.

Питання 5. Чи може скористатися послугою «єВідновлення» власник майна, яке було пошкоджене внаслідок бойових дій та терористичних актів до початку повномасштабної російської збройної агресії проти України?

Відповідь:

Ні. Ця послуга застосовується для відновлення об'єктів, пошкоджених тільки з 24.02.2022 р.

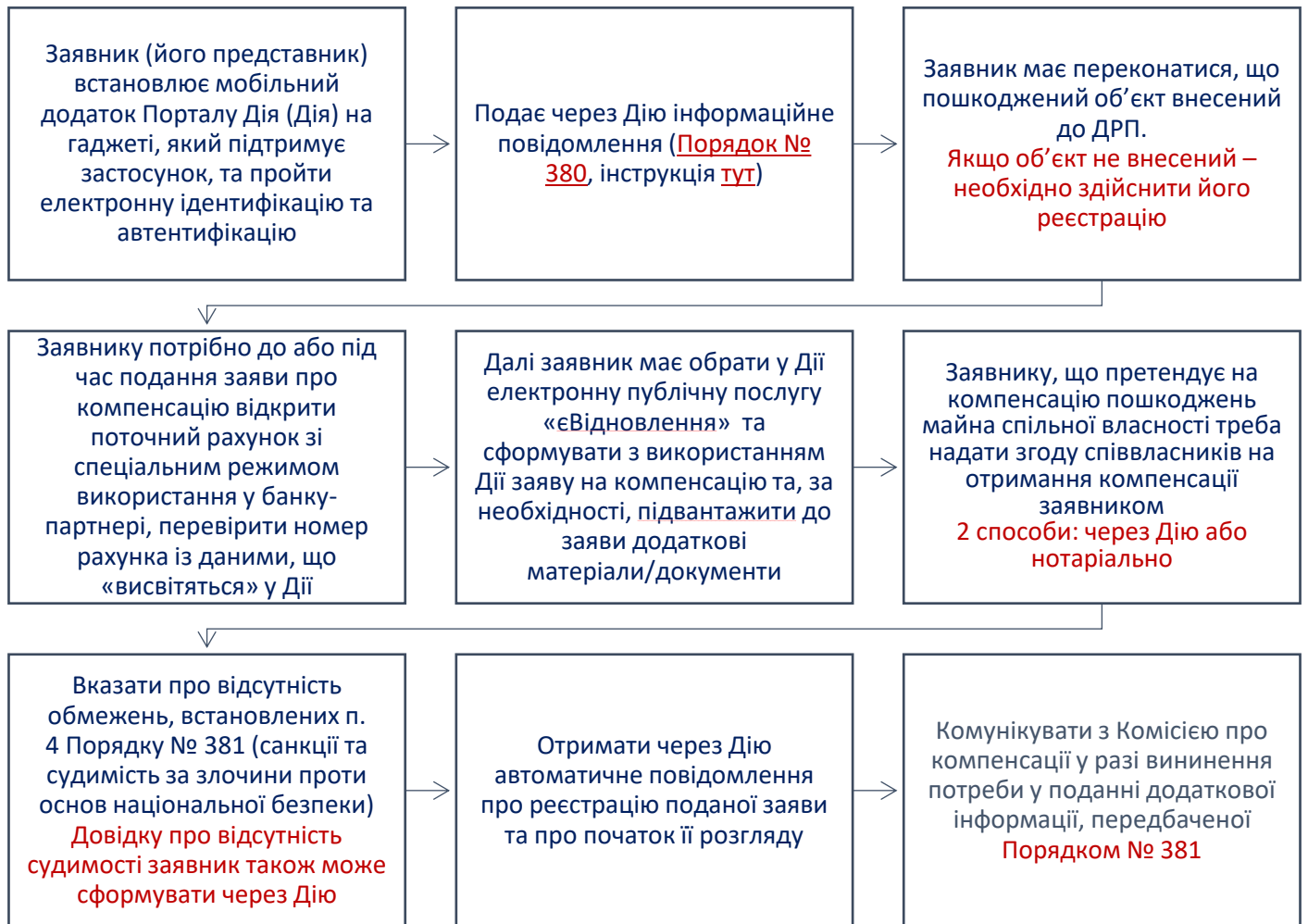
Питання 6. Інформаційне повідомлення про пошкодження було подане ще у 2022 році. Чи може власник пошкодженого житла у такому випадку претендувати на компенсацію?

Відповідь.

Так. Цією послугою охоплюються всі випадки пошкоджень відповідного житла, спричинених повномасштабною російською збройною агресією з 24.02.2023 р., незалежно від того, було подане інформаційне повідомлення до моменту набрання чинності порядком про цей тип компенсації, чи після його введення у дію.

Слід розрізняти інформаційні повідомлення та подання заяви про компенсацію з використанням цієї електронної послуги. Це 2 різні дії, які має вчинити власник житла або уповноважений ним представник.

Алгоритм дій особи, яка хоче отримати компенсацію виглядає примірно таким чином:

Якщо власник пошкодженого майна, який хоче скористатися послугою «єВідновлення», вже подав інформаційне повідомлення до введення у дію цієї послуги (до 29.04.2023 р.), він просто пропускає перші два кроки, вказані у алгоритмі вище.

Питання 7. Чи обов'язково власник має подавати заяву за місцерозташуванням пошкодженого майна? Як бути Комісії, яка отримала заяву про майно, розташоване на іншій території?

Відповідь.

Заяви на компенсацію у рамках послуги «єВідновлення» подаються виключно через застосунок (Портал) Дія. Система самостійно розподіляє заявки до комісії, яка утворена за місцем розташування майна. Тому заявник може подати даку заяву з будь-якої частини світу за наявності доступу до мережі Інтернет.

Малоймовірно, що заява може випадково потрапити до Комісії іншої територіальної громади, адже усі реєстри та бази даних, необхідні для верифікації відповідної інформації, синхронізовані між собою. Однак, якщо таке станеться, наприклад, внаслідок технічного збою системи, член Комісії з компенсації, який отримав таку заявку у роботу, має звернутися до технічної підтримки РПЗМ. Це має зробити саме особа, яка почала опрацьовувати відповідну заяву, оскільки станом на сьогодні функціонал РПЗМ, який обслуговує бізнес-процеси послуги «єВідновлення», передбачає, що заявку має обробляти лише той член Комісії, який запустив її у опрацювання.

Питання 8. Куди можна витратити кошти, отримані за рахунок послуги «єВідновлення»? І чи буде муніципалітет отримувати ці кошти для розпорядження ними?

Відповідь.

Кошти можна витрати тільки:

- (1) з використанням платіжних карток спеціального цільового рахунку на території України;
- (2) для придбання будівельної продукції з метою виконання поточного чи капітального ремонту самостійно отримувачем компенсації або шляхом замовлення виконання відповідних послуг та робіт
- (3) у суб'єктів господарювання (юридичних осіб або ФОП), відомості щодо яких зазначені у переліку.

Саме тому визначаються банки-партнери Програми «єВідновлення», які будуть забезпечувати процес еквайрингу використання коштів з контролем коду цільового використання платежів.

Офіційний перелік банків-партнерів, у яких можна відкрити спеціальний рахунок, та перелік суб'єктів господарювання, у яких можна буде закуповувати послуги та продукцію, міститься [тут](#).

З рахунку, на який надійде компенсація, не можна буде зняти готівку, кошти не можна подарувати чи передати іншим особам, на них не можна накласти арешт.

Кошти з цього рахунку потрібно витратити протягом 12 місяців з моменту їх отримання виключно за цільовим призначенням. У разі невитрати їх у зазначений строк, кошти будуть автоматично повернутися з рахунку отримувача у державний бюджет

Органи місцевого самоврядування чи ВАНП ніяким чином на ці процеси не впливають, а лише через спеціально створені комісії забезпечують підтвердження певних фактів (зокрема, чи відбулося пошкодження внаслідок збройної агресії, чи не проведено на об'єкті відповідного ремонту, чи на законних підставах Комісією надано відмову), а також забезпечують правильне заповнення чек-листа, за допомогою якого розраховується компенсація.

Питання 9. Як утворюється та функціонує Комісія з компенсації? Як утворити Комісію, якщо ще немає постанови про Типове положення?

Відповідь.

Закон № 2923 регулює інші види компенсацій. Порядок № 381, яким передбачено послугу «єВідновлення», є самостійним актом законодавства, не пов'язаним із виконанням приписів згаданого Закону. А отже, вимоги про утворення комісій з компенсації за зруйноване майно, передбачених цим Законом, згідно до Типового положення дотримуватись не треба. У Порядку № 381 вже містяться усі умови, необхідні для розробки відповідного положення.

Комісія з компенсацій у межах ЕПП «єВідновлення»:

Утворюється	виконавчими комітетами сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її створення) ради або ВАНП
У складі	не менше, ніж 5 осіб: голова, заступник голови, секретар та інші члени
До складу Комісії	входять представники правоохоронних органів з метою проведення перевірки наявності обмежень щодо отримання компенсації, передбачених абзацом третім п. 4 Порядку № 381
	можуть за згодою залучатися представники державних органів, ОМС, підприємств, установ, організацій, експерти, оцінювачі, суб'єкти оціночної діяльності, виконавці окремих видів робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури, представники міжнародних та громадських організацій
Положення про Комісію	затверджується розпорядчим актом органу, за рішенням якого її утворено
Персональний склад Комісій	

Основною формою роботи Комісії є засідання. Їх періодичність та порядок денний визначає голова Комісії.

Оскільки Порядок № 381 передбачає можливість проведення засідань у режимі реального часу з використанням відповідних технічних засобів, зокрема через Інтернет, процедуру проведення таких засідань слід детально вписати у Положенні про комісію.

Засідання комісії вважається правоможним, якщо на ньому присутні не менш як 2/3 її складу.

Рішення комісії приймаються більшістю голосів її членів, які беруть участь у засіданні та мають право голосу. У разі рівного розподілу голосів остаточне рішення приймає головуєчий на засіданні.

Окрему увагу у Положенні про Комісію також слід приділити питанням врегулювання конфлікту інтересів, оскільки тут є певна колізія між приписами ч. 2 ст. 59-1 Закону № 280 та абз. 4 п. 7 Порядку № 381. Зокрема, Закон № 280 дозволяє участь у засіданні комісій та інших колегіальних органів члену органу, у якого виник конфлікт, якщо його неучасть у засіданні органу призведе до втрати його правоможності, за умови, що така особа самостійного публічно повідомить про конфлікт інтересів під час засідання колегіального органу. Абзац 4 п. 7 Порядку № 381 прямо забороняє допускати до участі в засіданні Комісії її члена за наявності у нього потенційного, реального конфлікту інтересів. Щоб не виникало різночитань, доцільно врегулювати це питання безпосередньо у Положенні.

Питання 10. Чи можна утворити декілька Комісій з розгляду заяв по ЕПП «ЄВідновлення», якщо громада велика і обсяг пошкоджень значний?

Відповідь.

На жаль, станом на зараз це можливо лише для міст з районним поділом, у яких утворені районні у містах ради. Поки що технічний функціонал РПЗМ не дозволить вам це зробити.

Тому краще передбачити трошки більшу кількість членів Комісії.

Важливо, щоб значна частина членів Комісії мала доступ до РПЗМ з функціоналом роботи з бізнес-процесом «ЄВідновлення», тому що член Комісії, який відкриває роботу з конкретною заявою, має її доопрацювати та завершити. Під ключем іншого працівника поки що це зробити неможливо.

Питання 11. Чи можна покласти функції Комісії з компенсацій за послугою «ЄВідновлення» на Комісію з обстежень, утворену згідно з [постановою КМУ № 473](#)?

Відповідь.

Порядком № 381 це прямо дозволено. Для цього треба внести зміни до Положення про комісію з обстежень (або прийняти Положення, яке поєднає цей функціонал, якщо ви не розробляли подібного документу для роботи комісії з обстежень – бо це не було обов'язковою вимогою законодавства).

На особисту думку авторки, поєднання подібних функцій у одній комісії доцільне лише для невеликих громад з обмеженим кадровим ресурсом та за умови незначної кількості пошкоджень та руйнувань, або якщо комісія вже завершує обстеження масових пошкоджень на території.

Питання 12. Чи можуть одні й ті самі працівники входити до складу і Комісії з обстежень, і Комісії з компенсацій за послугою «ЄВідновлення»?

Відповідь.

Так. Законодавством це не заборонено.

Питання 13. Чи можна передбачити, що Комісія займається лише розглядом заяв на компенсацію, а роз'яснювальні функції покласти на профільний виконавчий орган ради?

Відповідь.

Ні, це буде порушенням вимог законодавства. Комісія має надавати усім отримувачам вичерпну інформацію та консультації з питань отримання компенсації згідно з вимогами порядку № 381. Тому краще включити до складу відповідних фахівців, які зможуть надавати компетентні роз'яснення одержувачам компенсації.

Однак, ніхто не обмежує вас у тому, щоб доручити іншим виконавчим органам проводити широку роз'яснювальну роботу, створити додаткові лінії та канали підтримки запитувачів, розмістити чіткі та наочні оголошення для користувачів.

Питання 14. Чи потрібно проводити повторне комісійне обстеження пошкодженого об'єкту перед прийняттям рішення про надання компенсації?

Відповідь.

Ні. Ані Порядок № 381, ані функціонал ЕПП «єВідновлення» у РПЗМ цього не передбачають.

Однак, перед прийняттям рішення Комісія з компенсацій має здійснити фотофіксацію пошкоджень об'єкта нерухомого майна, що свідчать про характер та обсяг руйнувань, за кожним видом ремонтних робіт, визначених у чек-листі, у разі недодання результатів фотофіксації до акта комісійного обстеження. Тобто це передбачає звичайний огляд, який фіксується актом виїзної групи Комісії з компенсації. Члени комісії, які приймали участь у огляді об'єкта, можуть здійснити фотофіксацію під час огляду та додати її до матеріалів справи.

Утім, у більшості випадків результати фотофіксації, зроблені заявником та подані до матеріалів справи (разом з заявою чи пізніше – під час її розгляду) не зможуть допомогти вам зробити «прив'язку» наданих фото до конкретної квартири чи будинку. Також можуть викликати сумніви у даті проведення зйомки, бо у властивості файлів з фото, у тому числі щодо датування, можуть бути внесені зміни, які без спеціальної експертизи встановити неможливо. Тому доцільно за наявності можливості проводити такі огляди максимально близько по часу до моменту прийняття рішення про надання компенсації.

Для того, щоб уникнути спорів, підстави та порядок проведення оглядів мають бути чітко виписані у Положенні про комісію.

Також у разі використання для фотофіксації власних смартфонів членів комісії доцільно передбачити таку можливість безпосередньо у Положенні про комісію, порядок ідентифікації цих пристроїв, порядок передачі, обробки та зберігання даних зроблених під час огляду об'єкта.

В акті обстеження доцільно зазначати індивідуальний номер пристрою, за допомогою якого здійснюється фіксація події, та його серійний номер.

Мобільний телефон можна ідентифікувати за номером IMEI, серійний номер, MAC-адресою наступним чином:

- 1) на своєму мобільному наберіть комбінацію *#06#, після чого на екрані з'явиться ваш IMEI код, в меню налаштувань знаходиться інформація про серійний номер та MAC-адресу;*
- 2) номер IMEI також знаходиться на коробці (документації) від виробника упакування мобільного телефону разом з серійним номером та на корпусі під акумуляторною батареєю (якщо вона знімна).*

Не зайвим буде розробити коротку інструкцію для членів Комісії з компенсації, які будуть залучені до огляду об'єкта.

Це може бути щось наступного змісту:

- 1) Фотофіксація проводиться ззовні та всередині об'єкту та його окремих частин.*
- 2) Необхідно зробити оглядові фото, зафіксувати орієнтири, що показують на північ, та інші деталі, що зможуть показати розташування об'єкту на місцевості (дорожні знаки, дерева, водойми тощо), сфотографувати крупним планом окремі предмети та деталі, (за наявності можна скористатися предметами, що допоможуть встановити дійсний розмір об'єкта, що фіксується).*

- 3) Під час фіксації на відео: показати своє обличчя, назвати прізвище, ім'я та по батькові, посаду та статус, дату та час проведення відеозйомки; назвати з якою метою проводиться огляд, вказати адресу (місцезнаходження) об'єкту.
- 4) Якщо в кадр під час зйомки потрапляють інші особи, необхідно отримати згоду на зйомку та переконатися, що особи розуміють, з якою метою вона здійснюється.
- 5) Під час зйомки фото переконайтесь, що дата та час виставлені правильно та увімкніть на смартфоні функцію відображення геолокації.
- 6) Ідентифікуйте пристрої, за допомогою яких здійснюється фіксація.

Не забувайте, Комісія з компенсації визначає обсяг пошкоджень об'єкта нерухомого майна за даними акта комісійного обстеження, виконаного відповідно до [пункту 8⁻¹](#) Порядку виконання невідкладних робіт та/або звіту з технічного обстеження відповідно до [пункту 8⁻¹](#) Порядку проведення обстеження прийнятих в експлуатацію об'єктів будівництва, затвердженого постановою КМУ від 12.04.2017 р. № 257. Тому доцільно на огляд об'єкту взяти гаджет, за допомогою якого можна буде звіряти дані огляду з даними акту. У разі відсутності можливості підключення до РПЗМ під час огляду – візьміть для зручності роздруківку або pdf-зображення проекту заповненого чек-листа.

Ви про це ще не питали, але зверніть увагу на п. 25 порядку № 381, згідно з яким рішення Комісії про надання компенсації (у тому числі її розмір), відмову у наданні компенсації може бути оскаржене до органу, що її утворив. А ось рішення органу, що утворив Комісію про затвердження рішення комісії про надання/відмову у наданні компенсації оскаржуються у судовому порядку. Це підказка до можливих алгоритмів захисту ваших працівників на випадки зловживання правами з боку заявників.

Корисні посилання:

Веб-портал ЕПП «єВідновлення»	https://erecovery.dia.gov.ua/
Спеціальна урядова гаряча лінія для запитань-відповідей щодо ЕПП «єВідновлення»	1545 (кнопка 2)
Чат-боти Урядового контактного центру:	https://t.me/GovernmentContactCenter_bot https://www.facebook.com/kontaktcentre/
Вебінар по технічному функціоналу РПЗМ з реалізації ЕПП «єВідновлення»	https://decentralization.gov.ua/news/16592 (технічна частина з 41-ї хвилини)
Реєстр санкцій фізичних осіб	https://sanctions.nazk.gov.ua/sanction-person/

Ця публікація підготована за запитом Асоціації міст України, відображає особисту думку авторки та не є офіційною позицією Асоціації міст України, Ради Європи чи її держав-членів